परिचय

शान्तिका लागि सहकार्य संस्था दर्ता ऐन, २०३४ अन्तर्गत २०६१ साल जेठमा दर्ता भएको गैरनाफामुखी, गैरसरकारी संस्था हो । यो संस्थाको मुख्य उद्देश्य नेपालमा द्वन्द्व रूपान्तरणको क्षेत्रमा अध्ययन अनुसन्धान गर्नु र शान्ति स्थापनामा योगदान पुऱ्याउनु हो ।

वि. सं. २०५९ सालमा सरकार र ने. क. पा. माओवादीका बीचमा भएको दोस्रो चरणको शान्तिवार्ता असफल भएपछि उक्त शान्ति वार्तामा संलग्न सहजकर्ताहरू र मानवअधिकारकर्मीहरूले द्वन्द्व व्यवस्थापन र शान्ति स्थापनामा संलग्न सबै सरोकारवालाहरूका लागि अनुसन्धानमा आधारित सूचना उपलब्ध गराउने संस्थाको आवश्यकता महसुस गरे अनुरूप यस संस्थाको स्थापना भएको हो ।

शान्तिका लागि सहकार्यका हालका कार्यक्रमहरू यस संस्थाका कार्यकारी समिति, सल्लाहकार समिति, कर्मचारीहरू र शान्ति स्थापना सम्बन्धी अनुसन्धानमूलक अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था इन्टरनेशनल एलर्टका प्रतिनिधिको प्रत्यक्ष संलग्नतामा सम्पन्न वार्षिक रणनीतिक योजना बैठकका आधारमा तय हुने गर्दछन् ।

द्वन्द्वको बदलिदो परिवेशमा पनि आवश्यक सूचना र विशेषज्ञताका लागि यो संस्था सार्वजनिक स्रोतको रूपमा रहिरहेको छ । यसले द्वन्द्व व्यवस्थापन र शान्ति स्थापनाका नयाँ अवसरहरूको खोजी गर्ने कामलाई निरन्तरता दिंदै आएको छ । यस संस्थाले विविध राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूसँग निरन्तर सहकार्य गर्दछ ।

२०६३ माघ २१ र २२ गते सम्पन्न रणनितिक योजना बैठकमा सहभागी शान्तिका लागि सहकार्य र इन्टरनेशनल एलर्टका सदस्यहरू

परिकल्पना

शान्तिका लागि सहकार्यले शान्ति स्थापना र द्वन्द्व व्यवस्थापनको क्षेत्रमा नेपालमा मात्र नभई क्षेत्रीय स्तरमै आवश्यकता अनुसारको सूचना, विश्वसनीय ज्ञान र विज्ञता प्रदान गर्ने नेतृत्वदायी र स्वतन्त्र अनुसन्धान संस्थाको रूपमा स्थापित हुने परिकल्पना गरेको छ ।

ध्येय

यस संस्थाको ध्येय निष्पक्ष लोकतान्त्रिक मञ्च निर्माण गरी सोको माध्यमबाट द्वन्द्व सम्बन्धी विषयमा अध्ययन गर्ने, सरोकारवालाहरूलाई अनुसन्धानमा आधारित ज्ञान र विज्ञता प्रदान गर्ने र द्वन्द्वको शान्तिपूर्ण राजनैतिक समाधानका लागि सरोकारवालाहरूको बीचमा विश्वासको वातावरण सिर्जना गर्ने रहेको छ ।

उद्देश्य

शान्तिका लागि सहकार्यको मुख्य उद्देश्य द्वन्द्व र त्यस पछिका समयमा शान्ति स्थापनाका लागि विश्वसनीय ज्ञानको आधार र विज्ञता प्रदान गर्नु रहेको छ । साथै हरेक प्रकारका द्वन्द्वको शान्तिपूर्ण निकासका लागि नागरिक समाजका सङ्गठन र व्यक्तिहरूको वृहत् सहभागितालाई सम्भव बनाउनु पनि यसको उद्देश्य रहेको छ ।

यस संस्थाका अन्य उद्देश्यहरू यस प्रकार छन :

- बौद्धिक संस्था (थिङ्क ट्याङ्क) को रूपमा काम गरी द्वन्द्व रूपान्तरण र शान्ति स्थापना सम्बन्धी सवालहरू अझ राम्रोसँग बुझ्न र तिनीहरूलाई सम्बोधन गर्न अनुसन्धानका कार्यहरू गर्ने ।
- अनुसन्धानकर्ताहरू र अन्य सरोकारवालाहरूको अध्ययनका लागि स्रोत र साधनहरूको उत्पादन र संग्रह गर्ने ।
- कार्यशाला गोष्ठी, सम्वाद, अनौपचारिक छलफल र अन्तर्राष्ट्रिय अनुभवको आदान प्रदानका लागि सहजकर्ताको रूपमा काम गर्ने ।
- द्वन्द्व व्यवस्थापन र शान्ति स्थापनाका लागि क्षेत्रीय, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय अनुभव, ज्ञान र दक्षताको संश्लेषण गर्ने ।
- समय सान्दर्भिक अनुसन्धानलाई सहज तुल्याउन र विकास गर्न विभिन्न राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूबीच सम्बन्ध विस्तार र सहकार्य गर्ने ।

कार्यक्रमहरू

विभिन्न सरोकारवालाहरुसँगको परामर्शका आधारमा शान्तिका लागि सहकार्यले देशको बदलिंदो सन्दर्भमा अत्याधिक महत्व राख्ने विषयहरूमा अनुसन्धान गरिरहेको छ। तुलनात्मक शान्ति प्रकियाहरू, सुरक्षा क्षेत्रको सुधार र द्वन्द्वसँग गाँसिएका अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धहरू यसका प्रमुख अनुसन्धानका क्षेत्र बनेका छन् । यस अन्तर्गत द्वन्द्व समाधान गरिसकेका अन्य देशका अनुभवहरू र द्वन्द्वबारे नेपाली छापामा प्रकाशित समाचारहरूको अनुगमन पनि गरिंदै छ ।

यस संस्थाको तत्कालको अर्को कार्य सुरक्षा क्षेत्रमाथिको नागरिक नियन्त्रणको निम्ति सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्नु हो । यस अन्तर्गत सुरक्षा क्षेत्रको जवाफदेहिता र पारदर्शिता बढाउने, लोकतान्त्रिक

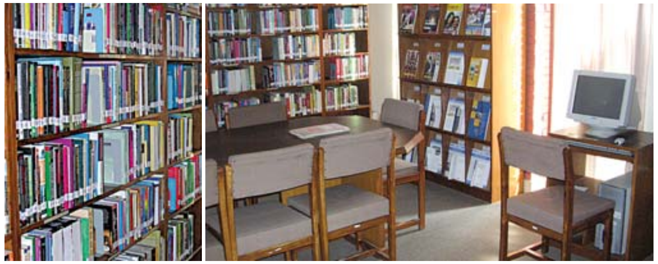

संस्थाहरूको अधिकारका बारेमा यस क्षेत्रको सचेतना जगाउने र यस विषयमा बहस तथा छलफल चलाउने कार्य गरिने छ।

शान्तिका लागि सहकार्यले संविधान सभाको चुनाव, संविधान निर्माण प्रकिया र सो प्रकियामा सरोकारवालाहरूको भूमिका जस्ता विषयहरुमा निरन्तर अध्ययन अनुसन्धान, बहस र छलफल संचालन गरिरहेको छ ।

अन्तरिम संविधानको पहिलो संसोधनले निर्देशित गरे अनुसार नयाँ सङ्घीय नेपालको खाका तयार पार्न शान्तिका लागि सहकार्यले सङ्घीय राज्य प्रणाली, जातीय समावेशीकरण, निर्वाचन प्रणालीमा सुधार र निर्वाचन क्षेत्रहरूको सीमा निर्धारण जस्ता महत्वपूर्ण विषयहरूमा अध्ययन र अन्तर्क्रियाहरूको आयोजना गरिरहेको छ । यसरी नै द्वन्द्वसँग सम्बन्धित सवालहरूलाई अझ बढी बुझ्न र सो सम्बन्धी गहन छलफल अघि बढाउन यो संस्थाले नागरिक समाज, राजनीतिक सरोकारवालाहरू, सञ्चार क्षेत्र, गैरसरकारी संस्थाहरू, बुद्धिजिवीहरू र अन्य सरोकारवालाहरूसँग निरन्तर अन्तर्किया गरिरहेको छ ।

शान्तिका लागि सहकार्यले भविष्यमा द्वन्द्वका समसामयिक परिस्थितिका विविध पक्षहरूलाई ध्यानमा राखेर अनुसन्धानका कार्यहरू गर्ने छ ।

भौतिक पूर्वाधार

हाल शान्तिका लागि सहकार्यको कार्यालय पुरानो बानेश्वरमा अवस्थित छ । यसको पुस्तकालयमा द्वन्द्व रूपान्तरण, शान्ति निर्माण, रणनीतिक अध्ययन, अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, युद्ध, आतङ्कवाद, विश्वप्रसिद्ध व्यक्तित्वहरूका आत्मकथाहरू, संविधान, कानून, द्वन्द्व र मानव अधिकार लगायत नेपालको सामाजिक र राजनैतिक पक्षसँग सरोकार राख्ने पुस्तक, जर्नल, पत्रपत्रिका, र प्रतिवेदनहरू राखिएका छन्। पुस्तकालयलाई निरन्तर रूपमा अद्यावधिक गरिएको छ । पुस्तकालय प्रयोगकर्ताहरुले सामाग्रीहरू सजिलै खोज्न सकुन् भनेर कम्प्युटर डेटावेस तयार गरिएको छ साथै निशुल्क इन्टरनेट र इमेलको सुविधा उपलब्ध छ ।

द्वन्द्व, शान्ति र मानवअधिकार आदि विषयहरूमा उत्पादन भएका सम्पूर्ण सामग्री सङ्कलन गर्ने काम पनि पुस्तकालयले गर्दछ । पुस्तकालय सोमबारदेखि शुक्रबार, बिहान ९ बजेदेखि साँझ ५ बजेसम्म सर्वसाधारणका लागि खुल्ला रहन्छ ।

आर्थिक स्रोत

शान्तिका लागि सहकार्यले विभिन्न स्रोतहरू परिचालन गरेर आफ्नो कार्य सम्पादन गर्छ । आफ्नो परिकल्पना, ध्येय र उद्देश्यमा सम्झौता नगरिकन यस संस्थाले राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संस्था तथा व्यक्तिहरूबाट सहायता लिन्छ । हाल यस संस्थालाई इन्टरनेशनल एलर्टमार्फत नर्वेली सरकारको सहयोग प्राप्त भइरहेको छ ।

सङ्गठनात्मक संरचना

शान्तिका लागि सहकार्य एघार सदस्यीय कार्यकारी समितिद्वारा सञ्चालित छ । यस समितिमा कानून, मानवअधिकार, जनजाति, लैंगिक सवाल, शान्ति र विकासका क्षेत्रमा सामाजिक प्रतिष्ठा आर्जन गरेका व्यक्तिहरू संलग्न छन् । यस संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरू द्वन्द्व रूपान्तरण र शान्ति निर्माणको अभ्यास र अध्ययनप्रति प्रतिवद्ध छन् ।

यस संस्थाको एउटा सल्लाहकार समिति छ, जसले आवश्यक र समय अनुकूल सल्लाह र सुझाव प्रदान गर्दछ ।

सल्लाहकार समिति

दमननाथ ढुङ्गाना
पूर्व सभामुख, प्रतिनिधि सभा/मानवअधिकारवादी नेता

सहाना प्रधान
पूर्व परराष्ट्र मन्त्री/अध्यक्ष, महिला सुरक्षा दबाव समुह

शैलेन्द्रकुमार उपाध्याय
पूर्व परराष्ट्र मन्त्री

पद्मरत्न तुलाधर
पूर्व मन्त्री/मानवअधिकारवादी नेता

प्रा डा मथुराप्रसाद श्रेष्ठ
पूर्व मन्त्री/मानवअधिकारवादी नेता

हिमालय शमशेर राणा
पूर्व गवर्नर, नेपाल राष्ट्र बैंक /अध्यक्ष, नेपाल नागरिक मञ्च

कुलचन्द्र गौतम
सहायक महासचिव, संयुक्त राष्ट्र सङ्घ

प्रा डा विरेन्द्रप्रसाद मिश्र
पूर्व निर्वाचन आयुक्त /पूर्व संयोजक, युद्धविराम अनुगमन समिति

प्रभा बस्नेत
पूर्व सदस्य–सचिव, समाज कल्याण परिषद

खगेन्द्रप्रसाद भट्टराई
पूर्व अध्यक्ष, नेपाल प्राध्यापक सङ्घ

डा रोहितकुमार नेपाली
कार्यकारी निर्देशक / साउथ एसिया पार्टनरशीप-अन्तर्राष्ट्रिय

कार्यकारी समिति

लक्ष्मणप्रसाद अर्याल	अध्यक्ष
डा मीना आचार्य	उपाध्यक्ष
गौरी प्रधान	महासचिव
डा विष्णुराज उप्रेती	कोषाध्यक्ष
पद्म ज्योती	सदस्य
हमिद अन्सारी	सदस्य
पूर्णशोभा चित्रकार	सदस्य
मन्दिरा शर्मा	सदस्य
बालकृष्ण माबुहाङ	सदस्य
नारायण गुरूङ	सदस्य
विजय कान्त कर्ण	सदस्य

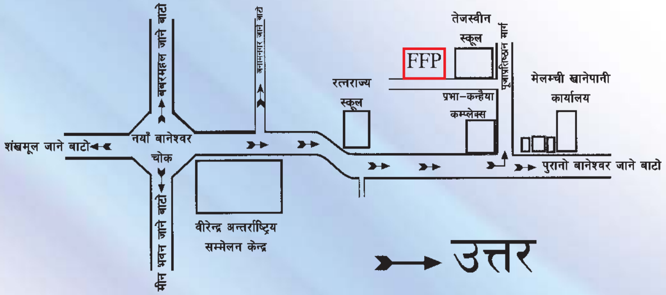

शान्तिका लागि सहकार्य

पोस्ट बक्स नं. ११०३३
११७/३६, पूजा प्रतिष्ठान मार्ग
पुरानो बानेश्वर, काठमाडौं, नेपाल
फोन : ००९७७-१-४४८०४०६
फ्याक्स : ००९७७-१-४४७२७९८
ई-मेल : info@ffp.org.np
वेबसाइट : www.friendsforpeace.org.np

जिप्रका द नं. १०५२/०६०/०६१
सकप आ नं. १६२५७

Working together for peace

शान्तिका लागि सहकार्य

Friends for Peace (FFP)

द्वन्द्व रूपान्तरण र शान्ति स्थापनाप्रति समर्पित